

16. ULUSAL EĞİTİM BİLİMLERİ KONGRESİ, 5- 7 EYLÜL 2007
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ, EĞİTİM FAKÜLTESİ TOKAT/ TÜRKİYE

CUMHURİYET DÖNEMİ MÜZİK KÜLTÜRÜNÜN OLUŞMASINDA ROL
OYNAYAN SANATÇILARIMIZ VE TÜRK MÜZİĞİNE KATKILARI

İlknur Tunçdemir

Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korosu- Ankara
e-posta: ilktuncdemir@yahoo.com

Özet

Modernleşme tarihinde, eğitimi çağdaş düzeye getirmek bir zorunluluktur. Bir devletin ve toplumun eğitimini modernleştirmeden çağdaşlaşması mümkün değildir. Bu gerçek Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Ulu Önder Atatürk tarafından da görülmüş ve daha milli mücadele döneminde bu yönde bir çabaya girişilmiştir.

23 Nisan 1920'de açılan TBMM'nin ilk İcra Vekilleri Heyeti'nin 9 Mayıs 1920 tarihli hükümet programında, eğitimin çağdaş ve milli hale getirileceği belirtilmiştir. 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) kanunuyla Türk Eğitimi milli, laik ve çağdaş bir hale getirilmiştir. Öğretim Birliği kanunuyla planlanan "yurtdışı eğitimi uygulaması", 29 Ekim 1924'te, Maarif Vekâleti Avrupa sınavıyla hayata geçirilmiştir. Böylece yeni Türkiye Cumhuriyeti için ekonomistler, hukukçular, felsefeciler ve sanatçılar yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Dârülfünun Emîni İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun başkanlığında kurulan jüri tarafından düzenlenen ve Ağustos ayında uygulanan yarışma sonucunda 22 kişi Almanya, Fransa ve Belçika'da öğrenim görme başarısı kazanmıştır. Yurtdışında müzik eğitimi almak, sanatçı ve müzik öğretmeni olarak yetiştirilmek üzere seçilen yetenekli öğrencilerden, ilk olarak 1924'te Ekrem Zeki Ün Paris'e, daha sonra 1925 yılında Ulvi Cemal Erkin, Cezmi Rifki Erinç Paris'e ve Fuad Koray Budapeşte'ye, 1926 yılında Necil Kazım Akses ve 1927 yılında Hasan Ferit Alnar Viyana'ya, 1928 yılında ise Ahmet Adnan Saygun Paris'e, Halil Bedii Yönetken Prag'a gönderilmiştir. Atatürk yurtdışı eğitimi için gidecek öğrencilere şöyle demiştir: "Sizi birer kıvılcım olarak gönderiyorum. Volkan olup dönmelisiniz..."

Cumhuriyet tarihimizin en önemli kültür ve sanat temsilcilerinden olan sanatçılarımızın birçoğu yurtdışı eğitimlerinden sonra Ankara Musiki Muallim Mektebi'nde müzik eğitimcisi olarak göreve başlamışlardır. Müzik eğitimciliklerinin yanı sıra bestecilikleri ve eğitim kurumlarındaki yöneticilikleri dönemlerinde, ülkemizin Türk müzik kültür yaşantısına sayısız emekleri geçmiştir. Ülkemizde görev aldıkları Ankara Devlet Konservatuarı başta olmak üzere çeşitli konservatuarlardaki müzik eğitimciliğinde söz sahibi olmuş, görüşleriyle Cumhuriyet dönemi müzik eğitim sisteminin oluşumunda rol oynamışlardır. Bıraktıkları eserler, yetiştirdikleri sanatçılar ve şu andaki müzik sistemi analiz edildiğinde batı motifleriyle oluşturulmuş özgün bir Türk müziği sistemi oluşturmakta başarılı olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Cumhuriyet Dönemi, Öğretim Birliği, Yurtdışı Eğitimi, Sanatçı, Müzik Eğitimcisi.

Abstract

In the modernity history so far, it has been an obligation that education should be brought to a contemporary level. It is not possible that a country or civilization is able to become contemporary before its education is modernized. This reality had been seen by Atatürk, The Founder of Türkiye Republic, and had been managed by a perseverance to reach it even in the period of Liberty War of Türkiye.

In the program of government which was one of the first parliament decisions of Türkiye in May 9, 1920, it was expressed that education was going to be national and contemporary. In the March 3, 1924, Turkish education was brought to the secular, national and contemporary level with "The Law of Education Unity". After that, a grant program for successful students was planned by Ministry of National Education to send these students to foreign countries for having the education of their expertise areas. The aim of this program was to train the jurists, economists, philosophers, and artists for The New Turkish Republic. After an examination of election was done by İsmail Hakkı Baltacıoğlu, The Head of Darülfünun, 22 young people was chosen for sending to the foreign countries such as Germany, French, and Belgium. For the purpose of musical education, the first, Ekrem Zeki Ün was granted to go to Paris in 1924 and then, Ulvi Cemal Erkin, Cezmi Rifki Erinç went to Paris and Fuad Koray to Budapest in 1925. Necil Kazım Akses in 1926 and Hasan Ferit Alnar went to Vienna in 1927. In 1928, Ahmet Adnan Saygun was sent to Paris and Halil Bedii Yönetken to Prague. Atatürk talked to these young students and said that "I send you all like a spark; you are going to come back here like a volcano"

After these international educations, most of the artists, who were the art and culture representatives of Republic History of Türkiye, had been employed in The School of Music Teachers as musical instructors, trainers, and composers. Through the management and teaching period, they made an effort and provided numerous benefits for musical and cultural life of new republic. They played an important role to construct forming the new musical system of country. When their works of art, students, and musical system are analyzed, it will not be inaccurate to say that they succeeded founding a new and original Turkish musical system which was a combination of ideas into traditional and western motives.

Key words: Republic Era, Education Unity, Abroad Education, Artist, Musical Educator

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca bireyi eğitme ve yetiştirme, en önemli faaliyetlerinden biri olarak düşünülmüş ve bu sebeple daima en iyi yetiştirme sistemine ulaşma yollarını aramıştır. Böylece eğitim daha derin ve etraflıca ele alınmaya başlanmıştır (Tozlu, 2003: 15). Ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasal koşulları, eğitim uygulamalarını etkilemektedir. Eğitime etki eden etmenler, doğal ve sosyal etmenler olarak iki grupta toplanmaktadır. Doğal etmenler arasında en önemlisi coğrafi etmenlerdir. Sosyal etmenler ise, dil, din, ırk, nüfus, sosyal sınıf ve teknolojik etmenler olarak belirlenmiştir (Demirel, 2000: 4- 5, Lauwers-Variş- Neff, 1979: 15- 17). Eğitimde yapılan reformlar, siyasal sistemler eğitimin kontrolü, yönetimi ve ulusal birlik gibi etmenlerde toplumdaki eğitim sistemini etkilemektedir (Erdoğan, 1995: 39). Eğitim hem bireyler hem de toplumlar açısından vazgeçilmez bir süreçtir. Bireylerin öncelikle içinde yaşadığı toplum ile bütünleşmesi, toplumunda ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirebilmesi ancak eğitim yoluyla gerçekleşebilmektedir. Eğitim birey açısından bakıldığında insanın doğumuyla birlikte başlar ve ömür boyu devam eder. Ertürk (1998), eğitim kavramını "bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişime meydana getirme süreci" olarak tanımlamaktadır. Meirieu (1997) eğitim kavramını "bir bireyin yetişmesini hedefleyen, simetrik olmayan, gerekli ve geçici bir ilişki" olarak tanımlamaktadır. Bu durumda, eğitimin temel

bileşenleri arasındaki ilişkiler ön plana geçmektedir. Eğitimin görevi birey için “yüksek bir göreve hazırlamada önemli bir çalışma gerektiren tutarlı, geliştirici ve kusursuz öğrenmeler sağlamaktır” (Meirieu, 1997: 30- 35).

Türk ulusunun topyekün kalkınmasında çekici bir güç olarak eğitimi benimseyen Ulu Önder Atatürk, bilgisizliği giderme, milli eğitim, öğretmen ve kültür konularına önem vermiştir. Atatürk eğitimde yenileşmeyi, ulusal birliğin ve lâik toplumun temeli olarak görmüş, sadece politik bağımsızlığı değil, ekonomik gelişmeyi de bu yenileşmeye dayalı düşünmüştür. Atatürk’ün düşün sistemi öзде rasyonalist, pozitivist, hümanist, realist ve pragmatist bir nitelik taşımaktadır. Atatürkçü Düşün Sisteminde eğitimin özüne, içeriğine, yöntemine ve amaçlarına ilişkin hususlar akılcı, gerçekçi, bilimsel ve insancıl bir anlayışla ele alınmaktadır. Atatürk’ün düşün sisteminde eğitim, devletin denetim ve gözetiminde, demokratik, lâik, eşitlikçi, adaletli, işlevsel ve bilimsel temele dayalı insancıl nitelik taşımaktadır. Sistem bu esaslarda tutarlı, akılcı, özgür, öz benliğinden ve kültüründen kopmamış çağdaş ve evrensel kültürle buluşabilen yeni bir insan tipi öngörmektedir (Alkan, 1991: 74).

Atatürk bu konuda “memleketimizi, toplumumuzu hakikat hedefine, saadet hedefine ulaştırmak için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin istikbalini yoğuran irfan ordusu... Bir millet irfan ordusuna malik olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, bunun meyveleri yok olmaya mahkûmdur. Zaferlerin sürekli neticeler vermesi ancak irfan ordusu ile mümkündür” demektedir (Gökçe, 1990: 708).

Problem

Ulu Önder Atatürk dönemini –ve dolayısıyla Cumhuriyet dönemini- anlamak, Atatürk’ü anlamakla başlamalıdır. Atatürk ve Cumhuriyet’in kurucu kadrosu, Osmanlı Devleti’nin son, en burhanlı ve en çalkantılı dönemlerini yaşamıştır (Akyüz, 1992: 235). Osmanlı imparatorluğunun dağılma, çöküş ve yok olma kuşağının mensubudurlar (Atay, 1933: 8). 1912- 1922 yılları arasında 10 yıl fiilen savaşı meydanlarında yaşamışlardır. Kurtuluş savaşı ile “ateşle imtihandan” geçmişler ve Lozan antlaşması ile Türkiye Cumhuriyetini kurmuşlardır (Ünder, 1999: 20). Atatürk ve Cumhuriyet’in kurucu kadrosu yeni “Muasır medeniyete ulaşmış Türkiye” derken kastettiği; “Cumhuriyet evlatlarının vazifeleri bu vatanın, cihan vatani içinde, “Passız bir çelik”, medeniyetin ümran ve nimetleriyle bezenmiş bir bahçe, ilmin –fennin- kültürün yüksek mazharıyetlerine ermiş vatandaşlar yuvası olması için çalışmak, uğraşmak, mücadele etmektir”.Buradaki “medeniyetin ümran ve nimetleriyle bezenmiş bir bahçe” her köşesi imar edilmiş, sanayileşmiş, altyapısı gelişmiş, içinde yaşayan eğitilmiş vatandaşların huzur içinde oturdukları bir ülkeyi anlatır...“Passız bir çelik”, eğretilmesi ise çok anlamlı ve önemlidir ve kurucu kadronun sözlerinde ve ders kitaplarında sık sık geçen sözlerdir (Dönemin söyleminde eğretilmesi sık sık geçer. “çelik gibi sağlam Türk nesli”, Türk çocukları betimlenirken “çelikten yapılmış heykel” Atatürk de ulusal bütünlük ve sağlamlıktan söz ederken “yekpare bir çelik kütesi” gibi sözcükleri sıkça kullanmıştır). Diğer metallerle göre daha sert, daha dirençli, daha delici, diğer metallerle çarpıştığında onları büken, çizen bir metal olan “çelik” sağlamlığı, bölünmezliği, eğilmezliği, yenilmezliği simgeler... Bir vatanın çelik gibi olması “cihan vatani içinde” ki diğer metallerle (uluslarla) bir sürtüşme veya çatışma halinde yenilmemesi ya da yara almadan çıkmak demektir...Atatürk’ün konuşmalarında zaman zaman geçen “çelik kütesi” eğretilmesi, bükülmezlik, darbelerden yara almazlık, nüfuz edilmezlik, birlik, derli topluluk, örgütlenmişlik, benzeşiklik özlemini simgeler...“Passız” nitelemesi, atılığa ve bozukluğa karşı etkinlik, işlerlik, işlevsellik; çürümüşlüğe karşı sağlamlık; eskimeye karşı çağdaşlık ya da hep yeni kalma arzusunu ifade etmiştir (Ünder: 1999: 22).

Cumhuriyetten önce izlenen eğitim politikaları ve programları belirsizdir. Eğitimde birlik ve beraberlik, ortak bir amaç yoktur. Eğitimimiz yabancı unsurların etkisi altında kalmıştır. (Ünder, 1999: 79- 94). Milli mücadelenin önderi ve Cumhuriyet’in kurucusu Ulu Önder Atatürk, siyasal ve sosyal yaşamda bilimin ve aklın önderliğine inanarak, bağımsızlığın korunması ve Cumhuriyet’in geleceği için eğitimin önemini vurgulayarak, toplumun bütün fertlerinin kadını, erkeği, çocuğu, köylüsü ve işçisiyle eğitilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra toplumun her bir parçasının ayrı bir fonksiyonu olduğuna, bu fonksiyonların mükemmel bir şekilde yerine getirilmesi ile sosyal bütünleşmenin ve kalkınmanın mümkün olacağına inandığını söylemiştir (İçli, 1992: 71). Türk çocuğunun yetişmesinde uygulanacak eğitim programlarının “milliliği” konusunda ısrarla durmaktadır. Atatürk’ göre, “Eğitim milli olmalı ve Türk çocukları Türkiye’nin bağımsızlığını koruyacak, Cumhuriyeti koruyup yüceltecek biçimde yetiştirilmelidir (Atatürk’ün Milli Eğitimle İlgili Düşünce ve Buyrukları, 1970: 7, Yavuzer, 1987: 151).

Atatürk önderliğinde, 1923- 1928 yılları arasında eğitim devresini üçe ayırmak mümkündür; Mevcudu sürdürme evresi (1920), Yeni eğitim ilkelerine göre yapılacak reformlara hazırlık evresi (1921- 1923) ve Cumhuriyet esaslarına göre yapılan kökten değişiklikler evresi (1924- 1928) (Çelebi, 2004: 37). Atatürk reformları ile başlayan uygarlaşma hareketi, değişen sosyo- ekonomik koşullara uygun bir sistemin varlığını zorunlu kılmıştır. Bu milli görevin yerine getirilebilmesi için yerli yabancı kaynak ve otoritelere başvurulmuş bunlardan yararlanılarak eğitim sistemine yön verilmeğe çalışılmıştır. Türk eğitim sistemine ışık tutmuş ve gelişmesine katkıda bulunmuş belli başlı çalışmaları Alkan (1983: 76- 77) (Tablo 1) de şöyle sıralandırmıştır.

Tablo 1 Türk Eğitim Sistemine Işık Tutmuş Çalışmalar

1. Bilimsel Eğitim Kongreleri
2. İzmir, Bursa, Ankara Eğitim Kongreleri
3. Yabancı uzman çalışmaları
4. Yerli ve yabancı komisyonlar
5. Türk eğitimcilerinin geliştirdiği görüşler
6. Eğitimci yetiştirme ve Köy Enstitüleri
7. Milli Eğitim Şuraları
8. Devlet Planlama Kurulu Çalışmaları

23 Nisan 1920’de açılan TBMM’nin ilk İcra Vekilleri Heyeti’nin 9 Mayıs 1920 tarihli hükümet programında eğitime de yer verilerek, eğitimin çağdaş ve milli hale getirileceği belirtilmiştir. 2 Mayıs 1920 tarihli kanun ile 3 Mayıs 1920 tarihinde 11 vekilden oluşan bir “İcra Vekilleri Heyeti” kurulmuştur. İcra Vekilleri Heyetinin kapsamında kurulan “Maarif Vekilliği” kurulan ilk bakanlıklar arasında yerini almıştır (MEB, 1973: 19, Özsoy, 1999: 108).

Ulu Önder Atatürk, ülkenin kalkınması, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması, yabancı fikirlerden, Doğudan ve Batıdan gelen etkilerden arınmış kültür ortamının yaratılması için gerekli olan eğitim programının temel ilkelerini saptamaya çalışmış, bunlarda zamanla ülkenin gerçekleri doğrultusunda gelişme ve değişimler (Tablo2) yapmıştır. 16- 21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Bilimsel Eğitim Kongreleri kapsamında Ankara’da “I. Maarif Kongresi” ni toplamıştır (Çelebi, 2004: 37, Göksel, 1985: 931). Eğitim kongresinde Atatürk Cumhuriyet döneminin eğitimine esas olacak temel ilkeleri açıklayarak (Tablo 2) eğitimin “Milli Kültür”ün oluşmasındaki rolü üzerinde durmuştur (Köknel, 1987: 100). Atatürk eğitim sisteminin ülke ihtiyaçlarını ve çağın getirdiği yeniliklere açılarak toplumun bütün kesimlerini kapsayan hedefleri belirlemiştir (Uysal, 1979: 131). Atatürk’ün Milli Eğitim Politikasının temel niteliklerini; “Milli kültür

birliğinin sağlanması” “Vatandaşlık eğitimi ve ilköğretimin yaygınlaştırılması”, “Memleketin ihtiyaç duyduğu eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi” olarak belirtmiştir (Budak, 2003: 23). Atatürk’ün başöğretmen unvanıyla eğitim seferberliğini başlatması özellikle tarih ve Türk dili konusunda yapmış olduğu çalışmalar millileşmenin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu devirde Anadolu’nun kalkınmasına ve “milli kimlik ” arayışına hız verilmiş ve milletleşme süreci içinde Milli eğitim politikalarını uygulamıştır (Uysal, 1981: 298).

Tablo 2 Atatürk’ün Eğitim Programının Temel İlkeleri (Karagözoğlu, 1985: 199)

1. En Önemli Kalkınma Gücü Eğitimidir.
2. Eğitimimiz Ulusal Olmalıdır
3. Eğitimimiz Bilimsel Olmalıdır
4. Eğitimimiz Uygulamalı Olmalıdır
5. Eğitimimiz Gerçekçi Olmalıdır
6. Eğitimimizde Birlik Sağlanmalı
7. Eğitimimiz Lâik Olmalıdır
8. Eğitimimiz Karma Olmalıdır.
9. Eğitimimiz Modern ve Disiplinli Olmalıdır
10. Eğitimimizde Fırsat Eşitliği Sağlanmalıdır
11. Eğitim Sistemimizde Halk Eğitimine Önem Verilmelidir

Ulu Önder Atatürk 1 Mart 1923 TBMM açılış konuşmasında eğitim alanında şimdiye kadar yapmış olduğu etkinlikleri; “Savaş yıllarında kapanan 13 öğretmen okulunun tekrar açıldığını, 17 erkek ve 1 kız lisesiyle 6erkek ve 2 kız ortaokulunun kurulduğunu, çeşitli okullara ve özellikle şehit ailelerin çocuklarına (150 000) kitap dağıtıldığını, Bakanlıkta “Telif ve Tercüme Heyeti” kurulduğunu, önemli dünya klasik eserlerinin çevrileceğini ve yazdırılacağını, savaşın okullara yapmış olduğu zararın giderilme yolunda çalışmaların olduğunu, kütüphaneler, konservatuar, müze ve güzel sanatlar sergileri, şehir merkezlerinde çeşitli matbaalar kurulması konularının ele alındığını, Darülfünun (üniversite) serbest meslek elemanları yetiştirmek üzere hazırlandığını, yurdun çeşitli bölgelerinde kurulacak yeni okulların çevrelerinde “kültür merkezi” halinde çalışacaklarını, oluşturulacak merkezlerde gece toplantıları, bilimsel konferanslar, okuma- yazma gece kursları açmak gibi çalışmaların başlatılacağını, “yaygın eğitim ve halk eğitimi” kapsamında çeşitli ilçelerde ve köylerde yatılı eğitim yapılacağını, “Bölge Okullar” kapsamında öğretmenlerin serbest meslek sahipleri gibi geçim rahatlığına ulaşmaları için hazırlanan kanun tasarısının oluşturulduğunu, üniversite öğretim üyelerine yazdırılacak genel eğitimle ilgili kitapların “devlet kitabı” olarak halka ücretsiz dağıtılacağını” açıklamıştır (Atatürk’ün Maarife Ait Direktifleri, 1939: 13).

Ankara’da yapılan ilk sosyal ve mesleki dayanışma kurumu olarak kurulan Ankara Muallimler Birliği (Öğretmenler Birlikleri) Atatürk’ün direktifleriyle inkılapların köklenmesi, sürmesi ve yaşaması için çalışmalara başlamıştır (Göksel, 1985: 943). Atatürk, 25 Ağustos 1924 tarihinde Ankara Muallimler Birliği Kongresinde yapmış olduğu konuşmada öğretmenlere seslenerek, eğitim alanında yapılması gerekenler için; “Öğretmenler... Yeni nesli, cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesinde olacaktır. Cumhuriyet fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli, yüksek seviyeli muhafızlar ister” çalışacaklarına olan güvenini belirtmiştir (Atatürk’ün Maarife Ait Direktifleri, 1939: 16- 17).

Atatürk öğretim birliğinin önemini 1 Mart 1923 tarihinde TBMM açılış söylevinde gündeme getirerek ortaya koyarak şöyle demiştir. “Memleket evlatlarının ortaklaşa ve eşit olarak edinmeye mecbur oldukları ilimler ve fenler vardır. Yüksek meslek ve ihtisas erbabının ayrılabilceği tahsil derecesine kadar, eğitim ve öğretimde birlik, topluluğumuzun ilerlemesi ve yükselmesi bakımından çok mühimdir. Bu sebeple Şer’iye Vekâletiyile Maarif Vekâletinin bu hususta fikir ve işbirliği yapması temenniye şayandır” (Köknel, 1987: 103).

Cumhuriyetin başlarında Atatürk’ün görüş ve direktifleri doğrultusunda yapılan düzenlemelerden en önemlisi, 3 Mart 1924’te Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) kanunu (Tablo 3) çıkarılmasıdır. Michael Winter (1999)’e göre Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) kanunu birleşik, modern, seküler, eşitlikçi ve milli bir eğitim sistemidir. Atatürk inkılabının “temel taşı” niteliğindedir (Okan, 1971). Bunun yanı sıra Öğretim Birliği, yetiştirilecek tüm bireylerin aynı amaca yönelik olmasını sağlamıştır. Bu amaç “milletin fikir ve hissi itibarıyla birliğini sağlamak” tır. Bu kanundan sonra çıkartılan genelgeler ve düzenlemeler, milli beraberlik ve bütünlük fikri gözetilerek hazırlanmıştır. Türkiye’deki bütün bilim ve öğretim kurumları; özel okullarda dâhil olmak üzere, tüm okullar (Askeri ortaokullar, liseler, sağlık okulları) Şeriye ve Evkaf Vekâleti veya özel vakıflarca yönetilen bütün medreseler ve okullar Maarif Vekâleti bünyesine bağlanarak tekrar örgütlenmiştir. “Darülhilafe adı verilen medreseler ortadan kaldırılmıştır. Böylece yalnız lâik eğitim düzenine geçilmekle kalmamış, devletin temel eğitimi sağlama görevi ciddi bir biçimde ele alınmıştır (Köknel, 1987: 98, Okan, 1971, Versan, 1987: 111, Yenal, 1999: 52).

Tablo 3 Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) Kanunu Yönetmelikleri (Akgün, 2002, Akyüz, 2001)

Madde 1: Ülkede tüm bilim ve öğretim kurumları Maarif Vekâletine bağlanmıştır.
Madde 2: Şer’iye ve Evkaf Vekâleti ya da özel vakıflarca idare edilen tüm medrese ve okullar Maarif Vekâletine bağlanmıştır.
Madde 3: Şer’iye ve Evkaf Vekâleti bütçesinde mekteplere ve medreseler ayrılan para, Maarif Vekâleti bütçesine geçecektir.
Madde 4: Maarif Vekâleti yüksek din uzmanları yetiştirmek üzere Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi, imam hatip yetiştirmek için de ayrı mektepler açacaktır.

Bu yasadan hemen sonra aynı tarihte 429 sayılı kanunla Şer’iye ve Evkaf Vekâleti, 431 sayılı kanunla da Hilafet (Halifelik) kaldırılmıştır. Genelgelerde, Türk tarihini küçük düşürücü ve yabancı devlet propagandası yapan faaliyetler yasaklanmış, Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulacağı belirtilmiştir (Özbek, 2000: 139). Bütün okulların Maarif Vekâletine bağlanması ile tek tipte ve milli bir eğitim programının uygulanmasına olanak sağlanmıştır (Okan, 1971). Türk eğitimini ulusal, lâik eğitimde birleştiren Öğretim Birliği yasası Latin harflerine dayalı Türk alfabesine geçilmesi için gerekli ortamı da sağlamıştır (Akgün, 2001: 26). Bunu izleyen günlerde ise “1924 Anayasası” olarak anayasa hukukunda yer alan Cumhuriyet’in temel yasası 20 Nisan 1924 tarihinde kabul edilmiş, sistemin tüm içeriği çerçevelendirilmiştir. Yeni anayasa, devletin bir Cumhuriyet, egemenliğinde de kayıtsız koşulsuz ulusa ait olduğunu belirlemiş; birliğin temelini Türk ulusunun oluşturduğu vurgulanmıştır (Kili, 2003: 219). Öğretim Birliği Kanunu ile lâik bir niteliğe ulaştırılan eğitim sistemi için 1926 yılında hazırlanan on yıllık gelişme programı da işlevsel bir eğitim anlayışı için hazırlanmıştır. “Maarif Teşkilatı Hakkında Layiha” adını alan bu program tarımsal alanlarda çiftlik okullarının açılmasını, ders konularının çevreden alınmasını, her bölgenin ekonomik özelliklerine uygun sanat okullarının açılmasını, düşünsel etkinliklere, bireysel çalışmalara önem verilmesini, bilimsel yöntemlerin geliştirilmesine, pedagojik reformların yapılması gibi rasyonel ve yararcı hedefleri öngörmektedir (Bal, 1991: 99).

Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) kanunundan sonra hem genel hem de mesleki eğitimin geliştirilmesi için yurtdışından J. Dewey, Kühn, Juhn gibi eğitimciler ülkemize davet edilmiştir. Diğer taraftan da 1910 yılında Cevad Dursunoğlu, H. Fikret Kanad, Ali Haydar Taner, Hıfzırahman Raşit Öymen, Fuad Gündüzalp ve İsmail Hakkı Tonguç gibi Avrupa’da eğitim görüp ülkemize geri dönen Türk eğitimcilerimizde o yıllarda “yeni eğitim politikaları”nın belirlenmesi konusunda fikirlerinden yararlanılmaya çalışılmıştır (Turan, 2003, Widmann, 1993: 116). 1930 yılında benimsenen karma eğitimle, ülkenin kız ve erkek çocuklarının yan yana yetişmesi sağlanmıştır. Böylece toplum bilinci oluşmasında, yurttaşlık sorumluluğu kazanılmasında hızlı ilerleme kaydedilmiş, ulusallığın öngördüğü eşitliğe tam anlamıyla kavuşmada dev adımlar atılmıştır (Akgün, 2001: 26).

Amaç

Ulu Önder Atatürk ve Cumhuriyetin kurucu kadrosunun, görüş ve önerileri doğrultusunda 1920- 1928 yılları arasında ülkemizde uygulanan “Atatürkçü eğitimin amaçları” ve Atatürkçü eğitim politikalarında uygulamaya geçilen yasalarla ve uygulanan müfredat programları incelenmiştir. Özellikle Tevhid-i Tedrisat” (Öğretim Birliği) yasası kapsamında eğitim, sanat ve kültür alanındaki yenilikler kapsamında Türkiye Cumhuriyeti için ekonomistler, hukukçular, felsefeciler ve sanatçılar yetiştirilmesi hedeflenmiştir. 29 Ekim 1924’te, yani cumhuriyetin birinci kuruluş yıldönümünde açılan Maarif Vekaleti “yurtdışı eğitimi” almak için Avrupa Snavıyla hayata geçirilmiştir. Çalışma zaman dilimi olarak 1924- 1928 yılları arasında Yurtdışında müzik eğitimi almak, sanatçı ve müzik öğretmeni olarak yetiştirilmek üzere seçilen yetenekli öğrencilerden, Ekrem Zeki Ün, Ulvi Cemal Erkin, Cezmi Rıfki Eriuç, Fuat Koray, Necil Kâzım Akses, Hasan Ferit Alnar, Cevad Memduh Altar, Ahmet Adnan Saygun ve Halil Bedii Yönetken’in nasıl yetiştiklerini ve Türk müzik kültürüne kazandırmış oldukları katkıları saptamaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıda verilen alt amaçlara cevap alınacaktır.

1. Ulu Önder Atatürk’ün eğitim amaçları ve Cumhuriyet’in ilanının ardından Maarif Vekaleti tarafından uygulamaya konulan genelgeleri ve yasaların uygulamalarını saptamak
2. Ulu Önder Atatürk’ün eğitim temel ilkelerinin açıklanarak özellikle Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) yasasının eğitimimize getirdiği hedefler kapsamında 1924- 1928 yılları arasında gerçekleştirilen yeni kültürel devrimlerin uygulamalarını saptamak
3. Ulu Önder Atatürk’ün kültür ve müzik alanında gerçekleştirdiği devrimler kapsamında “yurtdışında eğitim” almak için sanatçı ve müzik öğretmeni olarak yetiştirilmek üzere 1924- 1928 yılları arasında seçilen yetenekli öğrencilerden Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde eğitimlerini tamamlamış araştırma kapsamındaki sanatçılarımızın nasıl yetiştiklerini ve Türk müzik kültürüne kazandırmış oldukları katkıları saptamaktır.

Sınırlılıklar

Çalışmamızda zaman dilimi olarak 1924- 1928 yılları arasında Ulu Önder Atatürk’ün eğitim, kültür ve müzik alanında gerçekleştirdiği devrimler ve müzik alanında gerçekleştirilen yeniliklerin uygulanışı ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Çalışmamızda kaynak taraması sonucunda elde edilen bilgilerden hareket edilmiştir. Çalışmanın belirtilen amaçları ve problemleri doğrultusunda incelenen dönemin nesnel yasalarla içeriden anlama yöntemidir. Çalışma kapsamında bu sınırlılıklar kapsamında Ulu Önder Atatürk’ün kültür ve müzik alanında gerçekleştirdiği devrimler, “yurtdışında eğitim” ve Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde eğitimlerini tamamlamış araştırma kapsamındaki sanatçılarımızın Türk müzik kültürüne kazandırmış oldukları katkıların betimlenmesi, açıklanması ile incelenen bir yönetime dayalıdır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Cumhuriyet Döneminde Türk Müzik Kültürünün Oluşması

Ulu Önder Atatürk ulusun yükselmesi ile müzik sanatının geliştirilmesi arasında bir ilgi kurarak, müzik sanatının geliştirilmesini de kendine bağlı sayarak; “Bir milletin musiki zevki (beğenisi) nazar-ı itibara alınmadıkça (önemsenmedikçe) onun yükseltilmesine imkân olmadığını (olanak bulunmadığını) Montesquieu’dan okumuştum. Bu çok doğrudur ve işte bundan dolayı bu sanatın geliştirilmesine kendimi bağlı sayıyorum” (Sun, 1969: 24). Ulu Önder Atatürk ve Cumhuriyet’in kurucu kadrosu müzik devriminde de öncü olarak çalışmalara başlamıştır. Atatürk’ün güzel sanatlara verdiği önem de Türk toplumunun müzik ve kültür ilişkisinin yeniden inşası olarak kurulması ve geliştirilmesine yöneliktir.

Ulu Önder Atatürk’ün genel olarak halk musikisine olan bağlılığına rağmen Selanik’ten beri kaldığı yurt dışında katıldığı toplantılarda dinlediği valsler (dans müziği), polkalar (Polonya dans müziği) ve operalardan sonra dünyanın önemli sanat merkezlerinde bu musikiye dair övgülerini gördükten sonra, onun Anadolu ve halk müziğinden yola çıkarak çok sesli müziğe yönelmesi Cumhuriyet dönemi müzik anlayışımızda yeni bir anlayışla yola çıkmasına ve Türk müziğinin tanıtılmasında yapılacak yeniliklerin olması gerekliliğini gündeme getirmiştir. Ulu Önder Atatürk, Türk toplumunu, çağdaş uygar toplumların yanında yer alabilmek için yeni bir savaşa, kültür ve uygarlık savaşına girmiştir. Türk müziğini doğru temeller üzerine oturtmaya çalışarak, müzik bilimcileri, sanatçıları, şairleri ve edebiyatçıları düşündüğü çağdaş temeller üzerinde yönlendirmekte ve Ulusal Türk müziğiyle evrenselliği yakalamak için; “Biz Batının müziğini dinlediğimiz gibi, bizim musikimizi de bütün dünyada hürmetle dinlenecek bir halde olmalıdır” (Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, 1984:135).

Ulu Önder Atatürk’ün müzik devriminin temel ilkelerini (Andak, 2002: 369) şu şekilde açıklamıştır;

1. Evrensel, çağdaş ve çoksesli müzik anlayışına yönelmek
2. Türk ulusunun derin ve engin müzik kaynaklarını, özellikle Anadolu folklor hazinesini, uygar ve ileri müzik yaratımları ve biçimleri içinde geliştirmek
3. Geleneksel ve Klasik Türk müziğinin değışmez değerlerini korurken, kötüleşen, eskidikçe ve piyasaya sürüldükçe yozlaşan örneklerini tutucu davranışlarla devam ettirmemek
4. Müzikte evrensel, çağdaş ve uygar kuralları ve biçimleri uygularken, ne Doğu ne de Batı özenticiliğine düşmeden, özgün ve yeni beste yaratımlarına yönelmek
5. Ulusal anlamda Türk Müziği’ne çokseslilik, armonizasyon, tüm müzik bilimi ve gerekli eğitimden geçmiş yorumculuk gücüyle ulaşmak

6. Müzik dilinde ve sanatsal seviyede yeri olmayan anlamsız, uyduruk türler ve değersiz, yoz ve ucuz örneklerle paydos demek. Ah...Of'lardan ve iniltilerden arınmak

Ulu Önder Atatürk'e göre toplum yapısı nasıl değişiyorsa, ona ait olan tüm kültür ve sanatın da bu değişimin gerisinde kalmaması, değişimi izlemesi, yansıtması gereklidir. Bu nedenle kendi yaşama biçimi, geleneği, hayat felsefesinin bir bileşkesi olan Türk kültürünün yapıtlarının, toplumdaki bu değişimleri çağdaş Türkiye'nin dinamizmini ve dünyaya açılışını yansıtması için gerekli olan geleneksel müziğimizin şarkı, beste, semai gibi nispeten kısa süreli müzik formları yerine daha uzun soluklu formlar ile ritim ve melodinin yanı sıra daha güçlü duygusal bir etki amacıyla, çok sesliliğe ve geleneksel müziğimizde kullanılan mutad olmayan yeni sazlara yönelmesi gerektiğini söylemiştir. 1 Kasım 1934 yılında TBMM'nin dördüncü dönem toplanma yılın açılış konuşmasında şöyle demiştir "Bu gün acuna dinletilmeye yeltenilen musiki bizim değildir. Onun için yüz ağartacak değerde olmaktan çok uzaktır. Bunu açıkça bilmeliyiz. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan yüksek değişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekir. Ancak bu yolda Türk ulusal musikisi yükselebilir. Evrensel musikide yerini alabilir" (Atatürk Söylev ve Demeçleri, 1989: 273).

Ulu Önder Atatürk ve Cumhuriyet'in kadrosu ulusal kültürü, uluslar arası çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırma ilkesine özellikle önem vermiş ve bunun sonucu güzel sanatların eğitim ve öğretimle yenilenmesini mümkün kılacak kurumların oluşturulmasına geniş ölçüde imkân sağlamıştır. Başkent Ankara'da kurulmuş bulunması ile çeşitli sanat kurumlarının Ankara'da toplanmasına gerektirmiştir. Cumhuriyetin birinci kuruluş yıldönümünde açılan Maarif Vekâleti müzikte kalkınma çabasını, öncelikle okullarda ele alınmasını temel prensip olarak benimsemiştir. Önce "Musiki ve Temsil Akademisi Kanunu" çıkarıldıktan sonra ilk olarak Ankara'da bir Musiki Muallim Mektebi (Müzik Öğretmen Okulu) 1 Eylül 1924 tarihinde kurulmuştur (Gökçe, 1990: 710). İleride kurulacak olan konservatuvarın hazırlık aşamasında oluşturulan bu okul, çocuklarımıza çağdaş Türk musikisini öğretecek eğitimcilerin yetişmesi için kurulmuştur (Altar, 1989: 9).

Mabeyn bandosu ve "Riyaset-i Cumhuriyet Musiki Heyeti"nin Atatürk'ün isteği üzerine Ankara'ya nakledilmesi ve yine onun telkini ile okullarda çağdaş anlamda müzik eğitimi ve öğretimi yapılmasını sağlamak amacıyla açılan Musiki Muallim Mektebi'nde bu bando üyeleri de görevlendirilmişlerdir. İstanbul'da daha önceden beri faaliyetlerini sürdüren Dar-ül Elhan adlı kurumda iki yönlü eğitim yapmakta; bir taraftan piyano, orkestra sazlar ve ses eğitimi batı tarzında, ud, kanun gibi saz eğitimi beraber öğretilmektedir. Dar-ül Elhan'ın lav edilerek piyano, her türlü orkestra çalgıları, ses eğitimi dersleri çok sesli yazı tekniği gibi derslerin verileceği bir konservatuar olarak tekrar düzenlenmiştir. Bu yeniliklerdeki amaç yeni yetişen okul gençliğini çok seslilik temeline dayanan çağdaş anlayışta bir müzik eğitiminin verilmesidir. Çağdaş Türk müzik sanatını yaratabilecek bir gençliğin yetiştirilmesini sağlamak, bilinçsiz bir gelenek düşünlüğü yüzünden yeni atılları engelleyecek eğilimlere son vermek için yapılmıştır (Tamer, 2002: 30). 1933 yılında bando bölümü orkestradan ayrılmıştır. Orkestranın şefliğine 1935 yılına kadar Zeki Üngör ve Ahmet Adnan Saygun yapmıştır. 1935 yılında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası adını alan orkestranın şefliğine Alman şef Ernst Praetorius getirilmiştir (İlyasoğlu: 72, Selanik, 1996: 293, www.kapsamegitim.com/ataturk, 22/10/ 2005).

1924 yılı başlarında Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) yasası sonrasında planlanan "yurtdışı eğitimi" 29 Ekim 1924'te, yani cumhuriyetin birinci kuruluş yıldönümünde açılan Maarif Vekâleti Avrupa Sınavıyla hayata geçirilmiştir. Böylece yeni Türkiye Cumhuriyeti için ekonomistler, hukukçular, felsefeciler ve sanatçılar yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Dârülfünun Emimi İsmail Hakkı Baltacı oğlu'nun başkanlığında kurulan jüri tarafından düzenlenen ve Ağustos ayında uygulanan yarışma sonucunda 22 kişi (Tablo 4) Almanya, Fransa ve Belçika'da öğrenim görme başarısı elde etmiştir. Atatürk yurtdışı eğitimi için gidecek öğrencilere şöyle demiştir. "Sizi birer kıvılcım olarak gönderiyorum. Volkan olup dönmelisiniz..." (Şarman, 2005: 38).

Tablo 4 1925 Yılında Konkur Sınavı Sonucunda Avrupa'da Yurtdışı Eğitimine Gidecek Gençlerimiz (Paşaoğlu, 1996, Satır, 2001: 51- 54, Şarman, 2005: 37, Vatan Gazetesi, 8/1/ 1925, Maarif Vekâleti Mecmuası, Aralık 1925)

Resim Eğitimi Fransa- Paris	Müzik Eğitimi Fransa- Paris	Felsefe- Edebiyat Eğitimi Fransa- Paris	Beden Eğitimi Belçika Gand	Tabi Bilimler Eğitimi Almanya- Berlin
Mahmut Cuda	Ekrem Zeki Ün	Cemil Sena Ongun (F)	Vildan Aşır Savaşır	Sadi İrmak
Muhittin Sebati	Ulvi Cemal Erkin	Naci Mehmet Ecer (F)	Suat Hayri Ürgüplü	
Refik Epikman	Cezmi Rıfki Erinç	Burhan Toprak (F)		
Cevat Dereli		Necip Fazıl Kısakürek (F)		
Şeref Kamil Akdik		Namdar Rahmi Karatay (E)		
Ali Münip Karsan		Osman Horasanlı (E)		
Ali Avni Çelebi				
Ratip Aşır				
Zeki Kocamemi				
Sabiha Ziya Bengutaş				

3.2. Cumhuriyet Döneminde Türk Müzik Kültürünün ve Müzik Eğitiminin Gelişmesinde "Yurtdışında Eğitim Olanakları"

Türkiye Cumhuriyeti Ulu Önde Atatürk'ün önderliğinde kendine özgü bir çağdaş ulusal devlet olarak kurulurken yeni ilkeler, yeni amaçlar ve yeni yöntemler belirlenmiştir. Bu hedeflerin doğrultusunda müzik kültürü ve eğitimi yeniden yapılandırılmıştır. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde girilen devrim hareketleri sanat konularına da yönelmiştir. Özellikle müzik kültürümüzün gelişmesine yönelik geliştirilen reformlar çerçevesinde Atatürk "milli yaratıcılık ve sanatın geliştirilmesi" üzerinde ısrarla durmuştur. Müzik ve resim başta olmak üzere sanatın çeşitli dallarında öğrenim yapıp yurda dönmeleri için Avrupa'ya "Devlet adına yurtdışı eğitimi" ne öğrenciler gönderilmeye başlanmıştır (Kavcar, 2003, Uçan, 1994: 49). Çoksesli müzik uygulamasına yönel inmesi bütün okullarda etkili olması kararı alınarak halk katlarında, opera, operet, konser, radyo ve plaklar aracılığıyla yeni beğenin yaygınlaştırılması; bestecilerin ve usta çalgıcıların yetiştirilmesi ve devlette korunması benimsenmiştir (Say, 1985: 514).

Cumhuriyet döneminde Türk müzik kültürünün ve müzik eğitiminin gelişmesinde de "yurtdışında eğitim olanaklarından" sürekli bir biçimde yararlanılmıştır. Güzel sanatlar alanında yetenekli gençlerin Avrupa ülkelerine gönderilip yetiştirilmesine olanak sağlamak amacıyla özellikle müzik alanında sanatçı ve müzik öğretmeni olarak yetiştirilmek üzere Maarif Vekâleti Avrupa Sınavıyla seçilen yetenekli öğrencilerden (Tablo5) 1924 yılının sonbaharında ilk olarak Ekrem Zeki Ün Paris'e gönderilmiştir.1925 yılında Ulvi Cemal Erkin, Cezmi Rıfki Erinç Paris'e ve Fuad Koray Budapeşte'ye, 1926 yılında Necil Kazım Akses ve 1927 yılında Hasan Ferit Alnar Viyana'ya, 1928 yılında ise Ahmet Adnan Saygun Paris'e, Halil Bedii Yönetken Prag'a gönderilmiştir (Paçacı, 1999: 15). Birçok yabancı

ülke ve uluslar arası kuruluş tarafından Türk hükümetinin emrine ya da belirli kişilere yurtdışında eğitim almak için çeşitli burslar da sağlanmıştır. Belirli koşullarla, kendi bireysel olanaklarıyla yurtdışında müzik eğitimi görme yolu da açık tutulmuştur (Uçan, 1994: 49).

Tablo 5 Cumhuriyet Dönemi'nde (1925- 1928) yılları arasında Yurtdışında Müzik Eğitimi Gören Sanatçı, Besteci ve Eğitimciler
(Paçacı, 1999: 15, Say, 1885: 480- 482, Uçan, 1994: 49)

Yılı	Sanatçı	Gittiği Ülke	Okuduğu Okul	Yurda Dönüşte Görev Aldığı Kurum
1924	Ekrem Zeki Ün (1910- 1987)	Fransa	Paris Ecole Normale de Musique	1930 yılında Musiki Muallim Mektebinde Keman eğitimcisi ve Riyaset-i Cumhuriyet Orkestrasında şef yardımcılığı
1925	Ulvi Cemal Erkin (1906- 1973)	Fransa	Paris Konservatuarı	1930 yılında Musiki Muallim Mektebinde Kompozisyon eğitimciliği
1925	Cezmi Rifki Erinç (1907-)	Fransa	Paris Ecole Normale de Musique Berlin Carl Flesch Okulu	1935 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde Keman eğitimciliği
1925	Fuat Koray (1903- 1983)	Macaristan	Budapeşte Konservatuarı Kompozisyon Bölümü	1943 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde Armoni/ Form Bilgisi eğitimciliği
1926	Necil Kazım Akses (1908- 1999)	Avusturya	Viyana Müzik Akademisi Prag Devlet Konservatuarı	1933 yılında Paul Hindemith'e Konservatuvar kuruluşunda yardımcı oldu, açılışına çok çaba gösterdiği Ankara Devlet Konservatuvarında Kompozisyon eğitimciliği
1927	Hasan Ferit Alnar (1906- 1978)	Avusturya	Viyana Müzik Akademisi	1932 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu Orkestra Şefliği 1936 yılında Ankara Riyaset-i Cumhuriyet Orkestrasında şef yardımcılığı, 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarı Kompozisyon eğitimciliği
1928	Ahmet Adnan Saygun (1907- 1991)	Fransa	Paris Konservatuarı Kompozisyon Eğitimi	1931 yılında Ankara Musiki Muallim Mektebi Kompozisyon eğitimciliği 1934 yılında kendisinin bestelediği İlk operamız "Özsoy Operası" temsili
1928	Halil Bedii Yönetken (1899- 1968)	Çekoslovakya	Prag Konservatuarı Pedagoji Eğitimi	1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarı koro eğitimciliği

3.3. Cumhuriyet Dönemi Müzik Kültürünün Oluşmasında Rol Oynayan Sanatçılarımızın Müzik Eğitime Katkıları

Öğrenimlerini devlet adına yurtdışında yapan birinci kuşağı oluşturan besteci, yorumcu, eğitimci ve araştırmacılar, Türkiye'de müzik yaşamının Ulu Önder Atatürk'ün öngördüğü hedefler doğrultusunda yeniden biçimlendirilerek canlanmasında, yönlendirilip gelişmesinde çekirdek kadroyu oluşturarak çok önemli görevler üstlenmişlerdir (Uçan, 1994: 50). Birinci kuşak Türk bestecilerinden Ekrem Zeki Ün (1930), Ulvi Cemal Erkin (1930), Hasan Ferit Alnar (1932), Ahmet Adnan Saygun (1931), Necil Kazım Akses (1934) (Tablo5) yıllarında çeşitli Avrupa ülkelerindeki müzik eğitimlerini tamamlayarak tekrar yurda dönüşlerinde Ankara Musiki Muallim Mektebi'nin öğretmen kadrosuna katılmışlardır (Baltacı, 2006: 9). Bu sanatçılar Türk müzik tarihinde "Türk Beşleri" olarak anılmışlardır. Eserlerinde genellikle batı müziği ilkeleri ile halk müziğinden gelen öğeleri birleştirmişlerdir (<http://www.istanbullife.org>, 9/8/ 2005). Türk Beşleri olarak nitelenen grubun diğer üyesi Cemal Reşit Rey, 1913 yılında Kamil paşa kabinesindeki dâhiliye nazırı olan babasının Paris'e yerleşmesi sonucunda eğitimini ailesinin yanında gerçekleştirmiştir (Sağlam, 2001: 32). Cemal Reşit Rey 1923 yılında yurda döndükten sonra Cumhuriyet yönetiminin kuruluşundan hemen sonra tekrar düzenlenen İstanbul konservatuvarında piyano ve kompozisyon öğretmeni olmuştur (Tamer, 2002: 48).

Yurtdışı eğitimlerini tamamlayarak yurdumuza dönen sanatçılar, müzik eğitimi alanında başta Paris, Viyana ve Prag'ta elde ettikleri bilgi ve birikimi olağanüstü bir gayretle göreve başladıkları müzikle ilgili kurumların hizmetine sunmuşlardır. Başta Musiki Muallim Mektebinin kurulduğu yıllardan başlayarak daha sonra kurulan Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Bölümü, Ankara Devlet Konservatuarı, Ankara Radyosunda görev almışlardır. Çeşitli müzik dergilerinde (Orkestra Dergisi, Opus Dergisi) yazmış oldukları makaleleri yayınlamışlardır. Müzik öğretmeni yetiştirmede Gazi Terbiye Enstitüsünde Cezmi Rifki Erinç, Fuat Koray ve Halil Bedi Yönetken, müzik öğretmenlerini yetiştirmişlerdir. Özellikle Halil Bedii Yönetken, 1937- 1957 tarihleri arasında Ankara Devlet Konservatuvarında folklor araştırmacısı olarak derleme gezilerine katılmıştır.

Ulu Önder Atatürk'ün milli müzik konusundaki görüşlerinden hareket ederek oluşturulan ilk çoksesli eserler, daha çok halk ezgilerimiz Batı'da kullanılan belli başlı besteleme teknikleriyle çok seslendirilmesi biçiminde ortaya çıkmaya başlamıştır. Halk ezgileri ve makamsal müziğimizin geleneksel öğelerinin kullanıldığı özgün eserler bestelenmiştir. Genelde Fransız izlenimci yazı tekniğinin kullanıldığı bu ilk eserlere örnek olarak; Cemal Reşit Rey'in "On iki Anadolu Türküsü (1926)" ve "Enstantaneleri (1931)", Ulvi Cemal Erkin'in "Beş Damla" (1931) ve "Köçekçeler" (1943) ile Saygun'un "İnci Kitabı (1934)", Necil Kazım Akses'in "Minyatürlerini" (1934) sayabiliriz (Altınay, 2004, Gedikli, 1989: 36).

1934 yılında ilk olarak memleket çapında önemli olan sanat gösterileri yapılmaya başlanmıştır. Çoksesli müzikte öncü olarak yetiştirilen bestecilerden Ahmet Adnan Saygun ve Necil Kazım Akses'in bestelemiş oldukları ilk üç ulusal opera, Halkevi salonunda oynanmıştır. Ulu Önder Atatürk'ün direktif ve yardımları ile bestelenen operalardan ilki İran Şahı Rıza Pehlevi'nin Türkiye ziyareti sebebi ile hazırlanmıştır. Ahmet Adnan Saygun'un bestelemiş olduğu 3 perdelik "Özsoy Destanı Operası" 19 Haziran 1934 günü akşamı Ankara Halkevinde - Ulu Önder Atatürk, İran Şahı Rıza Pehlevi ve devletin protokolün huzurunda- sahneye konmuştur (Özgüden, 1984: 78). Ulu Önder Atatürk'ün İstiklal Savaşında Ankara'ya gelişinin 15. yıldönümü nedeniyle, Adnan Saygun'un bestelemiş olduğu 1 perdelik "Taşbebek Operası", 27 Aralık 1934 günü akşamı, Ankara Halkevi Sahnesinde ve Necil Kazım Akses'in bestelemiş olduğu "Bayönder Operası" da 28 Aralık 1934 günü akşamı, Ahmet Adnan Saygun'un yönetimi altında Ankara Halkevi Salonunda ilk kez oynanmıştır (Tamer, 2002: 35).

1934- 1935 ders yılında, Musiki Muallim Mektebi'nde kurulmuş bulunan devlet konservatuvarı sınıflarında, müzik sanatının bütün dallarında olduğu gibi opera ve tiyatro alanlarında da çalışmalara başlanmıştır. Bu bölümlerin yapılandırılması için batıdan birçok yabancı uzman (Carl Ebert, Dr. Ernst Preatorius, Georg Markowitz, Schösinger, Friedl Böhm) ülkemize davet edilmiştir. Müzik sanatının çeşitli kollarıyla ilgili olarak yayımlanan eserlerle, ön planda temel eğitim eserlerini içeren bir kitaplık oluşturulma çalışmaları başlanmıştır. Müziğin değişik dalları ile ilgili kitap ve yazılarla, müzik pedagojisi ile ilgili eserlerden oluşan kitaplığın kurulmasına başlangıçta emeği geçen devlet konservatuvarı eğitimcileri Halil Bedii Yönetken, Mahmut Ragıp Gazimihal, Ahmet Adnan Saygun ve Cevad Memduh Altar (Tablo 5) dir (Tamer, 2002: 41).

Türk Beşlerinin her üyesi başlangıçta Atatürk'ün müzik devriminin öncüleri olarak "ulusalci" bir kavrayıştan yola çıkmışlardır. Yerel müziğimizin renklerinden yararlanmışlardır. İlk kuşak bestecilerimizden Türk Beşlerinin her üyesi halk ezgilerinin derlenmesi, notaya aktarılması, incelenip değerlendirilmesi Türk müzik tarihine önemli bir kaynak oluşturacak eserlerin kazanılmasında yardımcı olmuşlardır. 17 Ağustos 1937 tarihinde başlayarak Eylül ayına kadar bir buçuk ay süren ilk derleme gezisine, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yönetken ve teknisyen Arif Etikan katılmışlardır. I.Derleme gezisine katılan grup Sivas, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Trabzon ve Rize illerinde 588 ezgiyi derlemişlerdir. 1938 yılında ikinci derleme gezisi iki ayrı grup tarafından yapılmıştır. Bir buçuk ay süren derleme gezisinin Ferit Alnar, Cevad Memduh Altar ve Halil Bedii Yönetken ve Tahsin Banoğlu'ndan oluşan ilk grup Kütahya, Afyon, Aydın, İzmir, Manisa, Balıkesir illerini tarayarak 603 ezgiyi derlemiştir. Ulvi Cemal Erkin, Muzaffer Sarısözen, Nurullah Taşkıran ve teknisyen Arif Etikan'dan oluşan ikinci grup Malatya, Diyarbakır, Urfa, Gaziantep, Maraş ve Adana illerini tarayarak 735 eseri derlemişlerdir (Derleme gezileri, <http://www.turkuler.com/thm/derlemegezi.asp>, 19/ 06/ 2007).

Ekrem Zeki Ün, batının bilimine ve tekniğine dayanan müziğini öğrenme şeklinde başlayan ve daha sonra bu bilimsel müzikten yararlanarak yaratılan çoksesli çağdaş müziğinin gelişimini iki temel üzerinde oturarak şöyle demiştir: "Folklor kaynaklarına dayanan ve besteciye bu hava içinde kendi rengini, kişiliğini yansıttığı müzik, diğeri ise bütünüyle yeni araştırmalara dayanan müzik anlayışı" (Ün, 1977: 127). Cumhuriyet döneminde ortaya çıkan, çoksesli çağdaş müziği gerek eğitim kurumları açısından, gerekse çağdaş Türk müzik eğitimcilerinin yetiştirilmesi açısından önemli olduğunu belirtmiştir, Çağdaş müzik eğitimine vermiş olduğu önemi, eğitimsel amaçlı kitaplarda (Liselere Müzik) ve eserlerde yazmıştır. Eğitimciliğinin yanı sıra orkestra şefliği, besteciliği, keman solistliği ve keman eğitimciliğinde başarılı olmuştur (Bulut, 1994: 13).

Ulvi Cemal Erkin, bestelerinde Anadolu müziğinin dokusunu, batı tekniğinin çağdaş kalıpları içinde ustalıklı birleştirmiştir. 1930 yılında ülkemizin müzikte kültürel değişimi döneminde, hem eğitim hem de müzik alanında önemli katkıları olmuştur. Eserlerinde Beş Damla (1931) adlı piyano eseri, Köçekçeler (1943) Türk makamlarına ait ezgileri olarak batı müziğinin farklı yapılarını kullanarak asıl makamın farklı renklerini yaratmıştır. Ankara Devlet Konservatuvarında kompozisyon eğitimcisi olarak 2. kuşak Türk bestecilerinin yetişmesini sağlamıştır. Şan ve Orkestra eserleri Bülbül ve Ayın on dördü (1932), Yedi Halk Şarkısı (1936), Koro eserleri Halk Şarkıları (1936), Orkestra eserleri İki Dans (1930), Bayram (1934), 1. Senfoni (1944), 2. Senfoni (1948), 1. Piyano Konçertosu (1942), Keman Konçertosu (1947), Solo ve çalgı eserleri, Oda müzikleri, piyano eserleri vardır. Ulvi Cemal Erkin konservatuar ve opera orkestralarının şefliğini yapmıştır. Aynı zamanda Necil Kazım Akses ile birlikte opera literatürünün bir çok eserini Türkçeye çevrilmesini sağlamıştır (http://tr.wikipedia.org/wiki/Ulvi_Cemal_Erkin, 25/ 06/ 2007).

Necil Kazım Akses'in Ulu Önder Atatürk'ün müzikte gerçekleştirmek istediği kalkınmayı inanarak şöyle demektedir: "Cumhuriyet Türkiyesi'nin başlangıç yıllarında tek bir amaç çerçevesinde toplandık. Ulusal değerlerimizi ve güzelliklerimizi yaşatan eserlerimizle uluslar arası değerlere ulaştık." (Göğüş, 1993: 40). Necil Kazım Akses bestelediği eserlerin anlatımı, karmaşık, yoğun akorlarla, uzun soluklu ezgilerle gerçekleştirmiştir. Besteciliğinde olduğu gibi, eğitimciliğinde de sürekli yenilikler arayışında olmuş, yetiştirdiği kompozisyon bölümü öğrencilerine ve İkinci kuşak Türk bestecilerine (Ferit Tüzün, Nevid Kodallı, Bülent Arel vs.) geniş dünya görüşünü aşılamıştır (Eriç, 1987: 53, Kodallı, 1979). Necil Kazım Akses, sahne için Bay Önder (Türk Destanı, 1934), Mete Operası (1933), Ankara Kalesi (1942), Çiftetelli (1934), Minyatürler (1936), Çok seslendirilmiş Türküler (1936), Timur Operasını (1956), Koro ve ses yaratıları, 15 orkestra eseri, 4 konçerto ve solo şarkılar, oda müziği ve piyano için bestelediği eserleri vardır (Göğüş, 1993: 77- 81). Hasan Ferit Alnar, eğitimi geleneksel Türk sanat müziğinin içinden gelerek yurtdışı eğitimini Viyana Müzik Akademisi'nde tamamladıktan sonra yurda dönmüştür. İstanbul Şehir Tiyatrosu müzik şefliğine ve belediye konservatuvarı armoni öğretmenliğine atanmıştır. Sarı Zeybek Opereti (1932), Yalova Türküsü (1932) Atatürk'ün huzurunda İstanbul'da sahneye konulmuştur. İlk Türk flimi İstanbul Sokaklarında (1930)'nın müziklerini yazmıştır. Hasan Ferit Alnar'ın eserlerinin yapısı bilinen müzik kurallarına, melodi ve ritim yönünden ise genellikle geleneksel Türk müziğine ve halk müziğine dayanır. Hasan Ferit Alnar'ın ilk eserlerinde ise ağırlıklı biçimde geleneksel müziğimizin makamları hâkimdir. Örneğin: Oyun Havaları (1932), Sekiz Piyano Parçası (1935), İki Sesli Türküler (1936), İstanbul Suiti (1937), Viyolonsel Konçertosu (1943), Kanun Konçertosu (1944), Prelüd ve İki Dans (1945) eserleri en önemlileridir (Okuy, 1999: 130). 1936 yılından itibaren Ankara Devlet Konservatuvarında müzik tarihi, armoni, kontrpuan, besteleme ve orkestra yönetimi alanlarında bir çok öğrenci yetiştirmiştir. Bestecilik ve şeflik alanında ikinci hatta üçüncü kuşak Türk bestecilerinin (İlhan Usmanbaş, Sabahattin Kalander, Kemal İlerici, Muammer Sun, Hikmet Şimşek, Çetin Işıkoğlu, Faik Canselen) yetişmesini sağlamıştır (Oktay, 1999: 125).

Ahmet Adnan Saygun'un, çoksesli Türk müziğinin üzerindeki düşünceleri şöyledir: "Sanat her zaman, kökü içerden çıktığı toprağa bağlı kaldıkça gelişmiştir. Çoksesliliği, müziğe tabiat ve fizik kanunları getirmiştir. Halk müziğimizde, ilkel olarak çoksesliliğe ve armoniye benimseyen bir arayış sezilir. Musikimiz içinde paralel olarak bir değişim kaçınılmazdır" (Mimaroglu, 1987: 147). Saygun'un 1931 yılında etno-müzikoloji alanında yapmış olduğu çalışmalar ve bu alanda yazmış olduğu eserler, yurt dışında da büyük yankılar uyandırmıştır. Özellikle Macar Besteci Bela Bartok'un Türkiye'deki yerel müzikler üzerine yapmış olduğu araştırmalarla ilgili kaleme aldığı eser büyük bir önem taşımaktadır. Müzik sanatının hemen her alanında eser vermiş olan Ahmet Adnan Saygun, sahne için "Özsoy Operası Destanı" (1934), "Taşbebek Operası" (1934), "Kerem Operası" (1952), "Gılgamış Destanı" (1970) ve "Koroğlu Operalarını" (1973) yazmıştır (Tamer, 2002: 54). "Yunus Emre Orotoryosu" (1942) ve "Atatürk ve Anadolu'ya Destan" (1981) gibi koral eserler, 5 Senfoni, çeşitli konçerto, orkestra, koro, oda müziği eserleri, vokal ve enstrümantal (sözsüz) parçalar, sayısız türkü derlemeleri üzerine çok seslendirilmiş eserler yazmıştır (http://tr.wikipedia.org/wiki/Ahmet_Adnan_Saygun, 21/06/2007).

SONUÇLAR

Türk ulusunun topyekûn kalkınmasında çekici bir güç olarak gören eğitimi gören Ulu Önder Atatürk, e göre eğitim kavramı; bilgisizliği giderme, milli eğitim, bilim, öğretmen ve kültürü içermektedir. Ulu Önder Atatürk eğitimde yenileşmeyi, ulusal birliğin ve laik toplumun temeli olarak görmüştür. Modernleşmenin en etkili aracı olarak eğitimin geliştirilmesinde oluşturulacak yenilikleri gerçekleştirmiştir. 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) kanunuyla Türk Eğitimi milli, laik ve çağdaş bir hale getirilmiştir. Müzik kültürümüzde, çoksesli müziğin gelişimi, Ulu Önder Atatürk ve Cumhuriyet'in kurucu kadrosunun çalışmalarından sonra ciddi

anlamda ele alınmıştır. 1924 yılında Ankara'nın başkent olmasından dolayı "Riyaset-i Cumhur Musiki Cemiyeti" nin İstanbul'dan taşınmasından sonra Musiki Muallim Mektebi kurulmuştur.

Öğretim Birliği kanunuyla planlanan "yurtdışı eğitimi uygulaması", 29 Ekim 1924'te, Maarif Vekâleti Avrupa sınavıyla hayata geçirilmiştir. Çağdaş çoksesli müziğin geliştirilmesi ve yaratılmasının sağlanabilmesi için 1924- 1928 yılları arasında devletin açtığı sınavlarla yetenekli gençlerimiz Avrupa'ya gönderilmişlerdir. Paris, Viyana, Berlin ve Prag gibi Avrupa'nın önemli sanat merkezlerinde öğrenim görme şansı elde etmişlerdir. Öğrenimlerini yurtdışında tamamlayarak dönen gençler arasında kendi olanakları ile Paris'te öğrenim gören Cemal Reşit Rey ile devletin sınavını kazanarak okuyan gençlerden Ulvi Cemal Erkin, Necil Kazım Akses, Hasan Ferit Alnar, Ahmet Adnan Saygun "Türk Beşleri" adını alan ilk kuşak bestecilerimizi oluşturmuşlardır. Birinci kuşak Türk bestecilerimiz müzik kariyerlerine bir yandan Musiki Muallim Mektebi ile İstanbul Belediye Konservatuvarında eğitimcilığe başlamışlardır. Birinci kuşak bestecilerimiz müzik eğitimciliğinin yanı sıra bestecilikleri ve eğitim kurumlarındaki yöneticilikleri dönemlerinde, ülkemizin Türk müzik kültür yaşantısına sayısız emekleri geçmiştir. Besteleri en çok seslendirilen sanatçılarımızdan Ulvi Cemal Erkin eserlerinde geleneksel Türk Müziğiyle ilgilenmiş, Hasan Ferit Alnar da eserlerinde büyük ölçüde halk ezgilerinden faydalanmıştır. Cemal Reşit Rey eserlerinde yerel ezgileri kullandığı halde izlenimci (empresyonist) etkilerle daha soyut anlayışla eserlerini bestelemiştir. Necil Kazım Akses bestelediği eserlerinde yerel ezgileri alarak, yoğun akorlarla, uzun soluklu ezgilerle geç Romantizmin etkisinde eserlerini yansıtmıştır. Ahmet Adnan Saygun'da eserlerinde Anadolu yerel müziklerinin motiflerin kullanmıştır. Birinci kuşak bestecilerimiz, ülkemizde görev aldıkları Ankara Devlet Konservatuvarı'nda ikinci kuşak bestecilerimizden yerel motifleri bestelerine yansıtan; Bülent Tarcan, Nevid Kodallı, Ferit Tüzün, Cenan Akın, Muammer Sun, İlhan Baran ve Sabahattin Kalender'i ayrıca Deneysel Müzik anlayışını bestelerine yansıtan Bülent Aral, İlhan Usmanbaş, İlhan Kemal Mimaroglu, Ertuğrul Oğuz Fırat ve Cengiz Tanç'ı yetiştirerek "Çağdaş Çoksesli Türk müziğine" özgün eserler kazandıran besteci zincirinin oluşmasında öncü olmuşlardır.

Yurtdışı eğitimlerini tamamlayarak yurdumuza dönen gençlerden Ekrem Zeki Ün, Cezmi Rifki Erinç, Fuat Koray ve Halil Bedi Yönetken, Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü'nde bir çok müzik öğretmenini yetiştirmişlerdir. Birinci kuşak bestecilerimiz, ülkemizde görev aldıkları Ankara Devlet Konservatuvarı başta olmak üzere çeşitli konservatuarlardaki müzik eğitimciliğinde söz sahibi olmuş, görüşleriyle Cumhuriyet dönemi müzik eğitim sisteminin oluşumunda rol oynamışlardır. Bıraktıkları eserler, yetiştirdikleri sanatçılar ve şu andaki müzik sistemi analiz edildiğinde batı motifleriyle oluşturulmuş özgün bir Türk müziği sistemi oluşturmakta başarılı olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

KAYNAKLAR

- ALKAN, C. (1983). Eğitim Felsefesi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi
- ALKAN, C. (1991). "Atatürkçü Düşün Sisteminin Öğretmen Profili", İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri (25- 27 Kasım 1991), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yayınları
- ALTAR, C. M. (1989). "1. Opera ve Bale Kongresi Tutanakları Bildiri Metni", İstanbul: K.B. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- AKYÜZ, Y. (1987). "Atatürk'ün Türk Eğitim Tarihindeki Yeri", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Ankara: Cilt: 4, Sayı: 10
- AKYÜZ, Y. (1992). "Atatürk'ün Eğitim Düşüncesinin Kökenleri ", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Ankara: Cilt:8, Sayı:23
- ANDAK S. (2002). "Atatürk'le Müzik Devrimi", 21. Yüzyılın Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu (15- 16 Mart 2002), Ankara: Sevda- Cenap And Vakfı Yayınları
- Atatürk'ün Maarife Ait Direktifleri, Ankara: Maarif Vekâleti Yayınevi, (1939)
- Atatürk'ün Millî Eğitimle İlgili Düşünce ve Buyrukları, (1970), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri (1984), Yayına hazırlayan: Utkan Kocatürk, Ankara: Turhan Kitapevi Yayınları
- Atatürk'ün Söylev ve Düşünceleri (1989), Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Cilt:1,2,3,
- ATAY, F. R. (1933) Eski Saat (1917- 1933), İstanbul
- BAL, H. "Cumhuriyet Dönemi Ekonomi- Politikalar İle Eğitim Felsefeleri Arasındaki İlişkiler (1923- 1940)", İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri (25- 27 Kasım 1991), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Yayınları
- BALTACAN, M. (2006). Ahmet Adnan Saygun'nun Özsoy Operasının İncelenmesi, Reji Çalışması ve Sahnelenmesi, Konya: Selçuk Üniversitesi SBE. Sahne Sanatları Bölümü Yüksek Lisans Tezi
- BUDAK, Ş. (2003). "Atatürk'ün Eğitim Felsefesi ve Geliştirdiği Eğitim Sisteminin Değiştirilmesi", Ankara: Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 160
- BULUT, H. (1994). "Ekrem Zeki Ün'nün Eğitimciliği ve Keman Eğitimciliği", Malatya: İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- ÇELEBİ, M. (2004). "Atatürk'ün Himayesinde Kurulan Türk Maarif Cemiyeti (1928- 1933)", Ankara: Tarih İnceleme Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2,
- DEMİREL, Ö. (1995). Karşılaştırmalı Eğitim: Çağdaş Eğitim Sistemleri, Ankara: Sistem Yayıncılık
- ERİÇ, D. (1987). "Başkente Olağanüstü Akşamlar", Ankara: Milliyet Sanat Dergisi, Sayı: 160, 15/ 01/ 1987
- ERTÜRK, S. (1998). "Eğitimde Program Geliştirme", Ankara: Meteksan A.Ş.
- GEDİKLİ, N. (1989). "Atatürk'ün Millî Müzik Anlayışının Son Altmış Yılındaki Uygulanışı", İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora Tezi
- GÖKÇE, G. (1990). "Sanat Kurumlarının Oluşumunda Atatürk'ün Rolü", Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 18
- GÖKSEL, B. (1985). "Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Görüşleri ve Misak-ı Maarif", Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt:1, Sayı:3,
- İÇLİ, T. (1992). "Atatürk ve Türk Kadını", Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt:9, Sayı:25
- KARAGÖZOĞLU, G. (1985). "Atatürk'ün Eğitim Savaşı", Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt:2, Sayı:4
- KAVCAR, C. (2003). "Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi", Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl:4, Sayı: 44, Ankara: MEB Yayınları
- KİLİ, S. (2003). Atatürk Devrimi- Bir Çağdaşlaşma Modeli, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları No:221
- KODALLI, N. (1979). Necil Kazım Akses'in yetmişinci doğum yılı töreni açılış konuşması, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 30/ 04/ 1979
- KÖKNEL, Ö. (1987). "Öğretim Birliği Yasası ve Atatürk Eğitimi, İstanbul: İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yıllığı II, No: 3436,
- LAUWERYS, J. VARIŞ A. F.- NEFF, K. (1979) . "Mukayeseli Eğitim", Ankara: A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Maarif Vekâleti Mecmuası (1925), "Avrupa Meslek Mekteplerine Dair", Ankara: Aralık- 1925
- MEB (1973) Cumhuriyetin 50. Yılında Millî Eğitimimiz, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

- MEİRİEU, P. (1997). "Education et Formation", Paris: Sciences Humaines, No: 76
- Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçler (1946). Cilt: 1, Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- MİMAROĞLU, İ. (1987). Müzik Tarihi, İstanbul: Varlık Yayınları
- OKAN, K. (1971) "Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Meclis Müzakereleri", Ankara: MEB İnceleme:8
- OKYAY, E. (1999). "Hasan Ferid Alnar' a Armağan", Ankara: Sevdâ Cenap And Vakfı Yayınları: 11
- ÖZBEK, N. (2000). Türkiye'deki Yabancıların Öğrenim ve Öğretim Özgürlüğü, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları
- ÖZGÜDEN, İ. (1984). Müzik Rehberi, İstanbul: Kitapçılık Yayıncılık
- ÖZSOY, O. (1999). Dünü, Bugünü, Yarınıyla Türkiye'yi Dünyaya Açmak, İstanbul: Elit Kitaplar Serisi
- PAÇACI, G. (1999). Cumhuriyet'in Sesli Serüveni, Cumhuriyet'in Sesleri: Bir Çağdaşlaşma Projesi Olarak T.C.'nin 75. Yılı, İstanbul: Türk Vakfı Yayınları
- PAŞAOĞLU, H. B. (1996). "İnas Sanayi-i Nefise Mektebi ve Mezunları", İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- SAĞLAM, A. (2001). "Sanatçı Müzik Öğretmeni Halil Bedi Yönetken'in Yaşamı", Türk Müzik Öğretmenlerine Bıraktığı Gerçek Bir Hazine, Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1
- SATIR, M. (2001). "Cumhuriyet Dönemi Türk Resminde Ekspresyonist Sanatçılar", Erzurum: Atatürk Üniversitesi, S.B.E. Güzel Sanatlar Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi
- SAY, A. (1985) Müzik Ansiklopedisi, Ankara: Sanem Matbaası
- SELANİK, C. (1996). Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni: Müziğin Görkemli Yolculuğu, Ankara: Doruk Yayıncılık
- SUN, M. (1969). Türkiye'nin Kültür- Müzik- Tiyatro Sorunları, Ankara: Ajans- Türk Kültür Yayınları
- ŞARMAN, K. (2005). Türk Promethe'ler: Cumhuriyetin Çocukları Avrupa'da (1925- 1928), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- TAMER, A. (2002). Türkiye'de Opera Sanatının Yaygınlaşması Girişimlerinin Sorunları ve Uygulamalarına Eleştirel Bir Yaklaşım ve Alternatif Öneriler", İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Doktora Tezi
- TOZLU, N. (2003). Eğitim Felsefesi, Ankara: M.E. B. Yayınları
- TURAN, K. (2003). "Kurtuluş Savaşından Cumhuriyete Işık veren Eğitimcilerimiz", Ankara: Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl:4, Sayı: 44
- UÇAN, A. (1994). Müzik Eğitimi, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- ÜN, E. Z. (1977). Liselerde Müzik, İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları
- UYSAL, Ş. (1979). "Eğitim Politikalarımızın Belirlenmesinde Eğitimdeki Gelişimin Rolü", TED Eğitim Toplantısı II, Ulusal Eğitim Politikamız (25- 26 Ekim 1979), Ankara: Şafak Matbaası
- UYSAL, Ş. (1981). "Atatürk ve Çağdaş Eğitim", TED Eğitim Toplantısı: V, Atatürk ve Eğitim (4- 6 Kasım 1981), Ankara: Şafak Matbaası
- ÜNDER, H. (1999). Tevhid-i Tedrisat: Gereke ve Uygulama, Öğretim Birliğinin 75. Yılı Eğitim Bilimlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını, Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
- ÜNDER, H. (1999). "Cumhuriyet'in Kurucu Kadrosunun Algıladığı İhtiyaçlar Işığında Kemalist Eğitimin Amaçları", 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu (25- 27 Kasım 1999), Ankara: Tekişik Yayınları
- VERSAN, V. (1987). Atatürk İlkeleri Işığında Eğitim Birliği, İstanbul: İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yıllığı II, No: 3436,
- WİDMANN, H. (1993). "Pedagogische Beiträge zur Geschichte Deutsch- Türkischen Beizehungen im 20. Jahrhundert", Deutsch-Türkische Gesellschaft, ev. Bonn, Dezember Heft
- WİNTER, M. (1999). Kemalist Türkiye'de Eğitimin Modernleşmesi", İstanbul: Yayına Hazırlayan: Jacob M Landau
- YAVUZER, H. (1987). "Atatürk'ün Eğitim Politikası", İstanbul: İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yıllığı II, No: 3436
- YENAL, O. (1999). Ulusların Zenginliği ve Uygarlığı: Eğitim Boyutu, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- İnternet Siteleri**
- ALTINAY, R. "Cumhuriyet Dönemi Halk Müziği", <http://ya2004.yeniasir.com.tr/07/26/index.php3>, 26/9/ 2004
- Ahmet Adnan Saygun, http://tr.wikipedia.org/wiki/Ahmet_Adnan_Saygun, 21/06/ 2007
- Atatürk Reformları ve Atılımlar: Güzel Sanatlar, www.kapsamegitim.com/ataturk/reform.asp, 22/10/ 2005
- Cumhuriyet Dönemi, <http://www.istanbullife.org>, 9/8/ 2005
- Cumhuriyet Dönemi Derleme Gezileri, <http://www.turkuler.com/thm/derlemegezi.asp>, 19/ 06/2007
- DOĞAN R. "Türk Beşleri", www.forumaniax.net/turk-besleri-t1869.html - 136k, 19/ 11/ 2006
- Ulvi Cemal Erkin Yaşamı ve Eserleri, http://tr.wikipedia.org/wiki/Ulvi_Cemal_Erkin, 25/ 06/ 2007